

# Papirløses rettigheter i Norge må styrkes

## Politisk forslag v/Solidaritetsungdomsstyret

1  
2  
3  
4 Lengeværende papirløse asylsøkere i Norge er en sammensatt gruppe, men de har til felles at  
5 de oppholder seg i Norge uten rett til helsetjenester, skolegang, økonomiske velferdsytelser og  
6 arbeid. Dette omfatter både mennesker som har fått avslag på asylsøknad og mennesker  
7 utenfor asylprosessen. Årsakene til at de blir i Norge er mangfoldig, det kan være at hjemlandet  
8 ikke aksepterer retur, familie og barn bor i Norge eller statsløse som ikke er anerkjent som  
9 borger i noe land.

10  
11 I Norge er papirløse helsetilgang begrenset til akutt og kritisk sykdom, uten rett til fastlege.  
12 Dette har ført til det vi kjenner som Helsesenter for papirløse, et samarbeid mellom Kirkens  
13 Bymisjon og Røde Kors, hvor frivillig helsepersonell tilbyr gratis helsehjelp til papirløse. Tilgang  
14 til grunnleggende helsehjelp burde være en menneskerettighet for alle som oppholder seg i  
15 Norge, uavhengig av oppholdsstatus og hvor i landet man bor. Vi støtter Helsesentrenes og  
16 organisasjonen Mennesker i Limbos visjon om at papirløse skal motta helsehjelp av kommune-  
17 og spesialisthelsetjenesten der de oppholder seg. Helsehjelp skal ikke bero på velviljen til  
18 frivillig helsepersonell.

19  
20 Noen papirløse bor på asylmottak, deriblant barnefamilier. Her finnes det mennesker som har  
21 bodd i opptil 20 år uten mulighet til å komme i arbeid og etablere et normalt liv. Vilårene på  
22 norske mottak er krevende. Samtidig som de må leve med stor grad av usikkerhet, lever de  
23 også med en utfordrende økonomisk situasjon. Den økonomiske grunnstøtten for beboere på  
24 mottak ble satt ned i 2015 og har ikke økt siden, til tross for generell prisvekst i samfunnet og  
25 rapport om mangelfullt kosthold i mottak. En studie fra OsloMet i 2018 viste at 44% av  
26 asylsøkere i norske mottak opplever å være sultne. Hele 9 av 10 sa den gang at *“de ikke har*  
27 *tilgang til nok, trygg og næringsrik mat over tid”*. Grunnstøtten for mennesker som bor på mottak  
28 burde økes i takt med prisveksten i samfunnet. Vi må sikre at mennesker som allerede står i  
29 krevende situasjoner ikke blir mer sårbare som følger av en økonomisk vanskelig situasjon.  
30 Papirløse er her spesielt sårbare i et mottakssystem med lav grunnstøtte ettersom at det for  
31 mange ikke er en midlertidig bosituasjon.

32  
33  
34 Heldigvis er det bevegelse i diskusjonen rundt papirløses rettigheter i Norge. I september 2022  
35 gikk Vestland fylkeskommune inn for å utarbeide en plan for å styrke fylkeskommunale  
36 tjenester og tilbud (deriblant helse, utdanning og kollektivreiser) til papirløse med fremleggelse  
37 til fylkestinget i mars 2023. Målsetningen er at fylket kan utarbeide tiltak som skal bedre  
38 levekårene til papirløse i fylket. I andre land står rettigheten til helsehjelp sterkere. Finlands to  
39 største kommuner har en ordning hvor kommunale leger tilbyr primærhelsetjenester til  
40 papirløse i kommunen. Sverige gir personer uten oppholdstillatelse primærhelsehjelp,  
41 tannhelsehjelp og medisiner som dekkes økonomisk med en egenandel på 50 kr. I England har  
42 alle, inkludert personer uten oppholdstillatelse tilgang på gratis primærhelsehjelp hvor de  
43 betaler maks 100 kr per resept på medisiner.

44  
45 Det er på tide at vi utfordrer ubegrunnede påstander om at retten til helsehjelp er en såkalt pull-  
46 faktor, altså at rett til helsehjelp vil føre til at flere kommer hit. Mennesker migrerer og flykter i all  
47 hovedsak på grunnlag av push-faktorer som krig, terror, forfølgelse, fattigdom og manglende  
48 framtidsutsikter. Det finnes ikke vitenskapelig grunnlag for å hevde at papirløse kommer til  
49 Norge for å motta helsehjelp.

50

51 For å styrke rettighetene til en så sammensatt gruppe mennesker som lengeværende papirløse  
52 asylsøkere er skal vi som Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom fremme flere saker:

- 53 • Papirløse må tilbys helsetilbud gjennom kommune- og spesialisthelsetjenesten der de  
54 oppholder seg
- 55 • Grunnstøtten for beboere som bor på mottak skal økes i takt med prisveksten i  
56 samfunnet
- 57 • Statsløshet må innføres som begrunnelse for å kunne oppnå oppholdstillatelse
- 58 • Det må innføres en mulighet i norsk lov som gir barn av statsløse anledning til å oppnå  
59 oppholdstillatelse, samt automatisk statsborgerskap til statsløse barn født i Norge  
60